

جریان مکمل یازدهمین اجلاس سازمان آیکو و ساختار آن

با حضور حامدکرزی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان یازدهمین اجلاس سران سازمان همکاری های اقتصادی (ایکو) چهارشنبه ۲۱ دجی سال ۲۰۱۰ در شهر استانبول ترکیه برگزار شد، این اجلاس با سخنان کوتاه محمود احمدی نژاد رئیس جمهور ایران که کشورش طی دو سال گذشته ریاست دوره ایکو را بر عهده داشت، آغاز گردید و موصوف با مهم خواندن همکاری جهت توسعه سازمان ایکو گفت: این سازمان ظرفیت بالایی برای همکاری جمعی دارد و چهارچوب مناسبی برای توسعه منطقه می باشد. سپس عبدالله گل رئیس جمهور ترکیه به عنوان رئیس جدید سازمان ایکو اظهار

داشت که در کشور های عضو این سازمان چهارصد میلیون نفر زنده گی می کنند و دارای منابع سرشار طبیعی به شمول انرژی می باشند و این مسئله به سازمان ایکو فرصت می دهد که با استفاده از موقعیت مهم جغرافیایی خود به عنوان نقطه اتصال شرق و غرب، نقش مهمی در توسعه منطقه و جهان ایفا کنند و در ضمن جایگاه تاریخی خود را به مثابه دهلیز تجارت و ترانزیت بازیابند. رئیس جمهور ترکیه همچنین گفت که قلمرو کشور های عضو ایکو یکی از مناطق مهم انرژی در جهان است و اگر به صورت عقلانی از آن استفاده به عمل آید، ایکو می تواند نقش مهمی در رشد منطقه ایفا کند. عبدالله گل با تاکید بر اهمیت گسترش حمل و نقل و مواصلات از کشور های عضو ایکو خواست تا در شبکه راه آهن استانبول، تهران، اسلام آباد وصل شوند. او آماده گی کشورش را برای همکاری در این راستا اعلام کرد. رئیس جمهور ترکیه همچنین از کلیه کشورهای عضو تقاضا کرد تا در بانک انکشافی ایکو که در استانبول به فعالیت آغاز کرده است بپیوندند و در ضمن به موافقت نامه تجاری ایکو ملحق شوند تا سازمان ایکو به هدفش که ارتقای حجم تجارت الی بیست درصد تا سال ۲۰۱۵ میلادی بین کشورهای عضو است، دست یابد.

حامدکرزی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان به عنوان اولین سخنران این اجلاس دیدگاه افغانستان را در مورد اهمیت گسترش همکاری های اقتصادی در سطح منطقه بیان نموده اظهار داشت: منطقه ما هنوز با تهدیدات جدی مانند دهشت افگنی، افراطیت، مواد مخدر و جرایم سازمان یافته و نیز مشکلات مانند فقر، عدم مسئولیت غذایی، امنیت انرژی و نیز تغییرات اقلیمی روبرو است، بنابراین، همکاری منطقوی منحصی یک اصل عمده در سیاست خارجی افغانستان و به عنوان جزء اساسی ستراتیژی ملی انکشاف افغانستان دارای اهمیت خاص است. دید ستراتیژیک ما برای همکاری های منطقوی همانا کمک به ثبات و سعادت منطقه بوده و نیز فراهم آوری زمینه برای افغانستان تا نقش خود به عنوان پل زمینی را باز یابد. برای تحقق این دیدگاه، ما آماده هستیم، با تمامی کشورهای عضو سازمان ایکو برای مساعد ساختن فرصت مناسب جهت استفاده مؤثر از ظرفیت ها و فرصت های کافی در منطقه ما بیشتر از پیش کار نماییم. همچنان، ما همه هنوز نیاز داریم تا تلاش های خود را برای تحقق هرچه مؤثرتر برنامه ایکو که هدف آن رساندن این سازمان الی سال ۲۰۱۵ میلادی به یک نهاد پرتحرک و با کفایت منطقوی است، تحکیم بخشیم.

حامدکرزی تسهیلات تجاری را میان کشورهای عضو ایکو خیلی مهم دانسته افزود، توسعه تجارت منطقوی از طریق هماهنگی اقتصاد کشورها دارای اهمیت حیاتی برای ارائه فرصت های اقتصادی در منطقه ما می باشد. افغانستان منحصی عضو این سازمان و به عنوان پل زمینی برای وصل کشورهای منطقه متعهد است تا تمامی تسهیلات ترانزیتی را فراهم نموده و معتقد است که تطبیق توافقنامه تجارت ایکو ما را در راه رفتن به سوی ایجاد منطقه تجارت آزاد در منطقه همانگونه که در دیدگاه ۲۰۱۵ ایکو پیش بینی شده است، کمک میکند. خرسند هستیم که توافقنامه ترانزیت و تجارت میان افغانستان و پاکستان که به تاریخ ۲۸ اکتوبر در کابل امضا شد، میتواند زمینه رشد و توسعه همکاری های ترانزیت میان کشورهای منطقه را فراهم نماید. رئیس جمهور توسعه تجارت را نیز فوق العاده مهم دانسته اظهار داشت " تحکیم نقش سکتور خصوصی در پروژه های منطقوی و حمایت از فرصت های سرمایه گذاری در منطقه باید بصورت مؤثر تعقیب شود. ما به نوبه خود، مسرت داریم که زمینه های لازم را برای توسعه سکتور خصوصی فراهم کرده و راه را برای توسعه همکاری و مشارکت مختلط مخصوصاً برای رفع موانع ساختاری جستجو نماییم. طوریکه در نخستین کنفرانس بین المللی سرمایه گذاری در دوبی و چهارمین مجلس سازمان کنفرانس اقتصادی منطقوی در استانبول مطرح گردید، ما یک تعداد از قوانین بهتر بازرگانی و مقررات مربوط به حمایت از سرمایه گذاری و توسعه سکتور خصوصی را در افغانستان ایجاد کرده ایم. با در نظر داشت اینکه وضعیت

تجارت منطقوی و سرمایه گذاری در منطقه ایکو هنوز در سطح پائین قرار دارد، باور دارم که حمایت و توسعه سرمایه گذاری ایکو و انکشاف سکتور خصوصی باید از طریق بانک تقویت تجارت ایکو هر چه بیشتر تسریع گردد. میخوام به اطلاع برسانم که افغانستان آماده است تا به بانک تجارت ایکو بپیوندد. "حامدکرزی وصل منطقه را از اولویت های افغانستان دانسته تصریح کرد، در حالیکه اهمیت بهبود مواصلات از طریق زیربنا ها و نقش آنها در رشد اقتصاد کشورهای منطقه را درک میکنیم، در نظر داریم جاده های جدید اعمار نموده و سرک های کنونی را بهبود و بازسازی نمائیم و راه های آهن را با کشورهای منطقه اعمار کنیم. به گونه مثال، راه آهن حیرتان- مزارشریف، راه آهن سمنگان- هرات و آمادگی برای ارزیابی امکانات جهت ایجاد راه آهن کندهار- چمن را زیر کار داریم. در این اجلاس سران کشور های دیگر عضو سازمان ایکو نیز سخنرانی نمودند و قرار است، محل بعدی اجلاس سران را در اخیر این جلسه مشخص کنند و نیز تصمیم مهمی را برای توسعه تجارت و هماهنگی اقتصادی در میان اعضای سازمان ایکو اتخاذ نمایند. در این سازمان منطقوی بر علاوه افغانستان نه کشور دیگر منطقه به شمول ایران، پاکستان، ترکیه، تاجکستان، ازبکستان، ترکمنستان، قرغزستان، قزاقستان و آذربایجان نیز عضویت دارند و اجلاس سران این سازمان هر دو سال یکبار در یکی از کشورهای عضو برگزار می گردد. در اجلاس کنونی سازمان ایکو دو کشور سوریه و عراق نیز به عنوان مهمان اشتراک دارند. مقرسکرتیرت سازمان ایکو در تهران است و یحیی معروفی یکی از دپلومات های سابقه دار افغانستان به حیث سرمنشی سازمان ایکو ایفای وظیفه می نماید. اهداف این سازمان را ارتقای شرایط برای توسعه اقتصادی پایدار و افزایش سطح زندگی و رفاه مردم، توسعه تجارت درون منطقه ای و فرامنطقه ای و حذف موانع تجاری، تلاش در جهت ادغام تجارت کشورهای منطقه با تجارت جهانی و ارتقای همکاری های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، فنی و علمی، توسعه زیربنای حمل و نقل و ارتباطات، توسعه هماهنگی بخش دولتی و خصوصی با تاکید بر اقتصاد آزاد و تدوین برنامه مشترک جهت توسعه منابع انسانی و بهره برداری از منابع طبیعی کشور های عضو تشکیل می دهد.

سازمان همکاری های اقتصادی ایکو يك سازمان بين الدولی منطقوی است که در سال ۱۹۸۵ میلادی توسط سه کشور پاکستان، ترکیه و ایران، به منظور ترویج همکاری های اقتصادی، تخنیک و فرهنگی بین کشورهای عضو تأسیس شد.

ایکو در حقیقت جانشین سازمان همکاری اعمار منطقوی (آر سی دی) است که در طول سال های ۱۹۶۴ تا ۱۹۷۹ میلادی فعالیت و در سال ۱۹۸۵ نام این سازمان به ایکو تغییر یافت و دور جدید فعالیت آن آغاز شد. در سال ۱۹۹۲ در اجلاس سران در شهر ازبک شهر ازبک هفت کشور دیگر به اعضای ایکو پیوستند و به این ترتیب ایکو به يك سازمان بزرگ و مهم منطقوی تبدیل شد.

این سازمان به لحاظ وسعت و نفوس دومین سازمان همکاری منطقه ای در جهان به شمار می رود و مساحت تحت پوشش فعالیت آن برابر با هفت ملیون و دوصد و یازده کیلومتر مربع است و بیش از سیصد و پنجاه ملیون نفر را در بر می گیرد.

در حال حاضر افغانستان، پاکستان، ترکیه، قزاقستان، ایران، جمهوری آذربایجان، قرقیزستان، تاجیکستان، ترکمنستان و ازبکستان اعضای سازمان ایکو هستند.

بر اساس 'معاهده ازبک'، اجلاس سران، شورای وزیران، شورای نمایندگان دایم و شورای پلان منطقوی از ارگان های مهم آن هستند.

ایکو همچنین دارای دفتر مرکزی است که مقر آن در تهران است و در راس آن يك منشی عمومی قرار دارد و توسط دو معاون، شش مدیر، ۳ مشاور، تعدادی از تحلیلگران و پرسونل پشتیبانی فعالیت می کند.

این دفتر بیش از ۶۰ عسکر دارد. منشی عمومی توسط شورای وزیران به مدت چهار سال منصوب می شود. ایکو به عنوان سازمانی مهم از تجهیزات لازم برای توسعه و تحکیم همکاری های منطقوی برخوردار است. مؤسسات منطقوی و تحلیل گران متخصص از جمله این تجهیزات است.

مؤسسات منطقوی و تحلیل گران متخصص درجهت همکاری در زمینه های خاص ایجاد شده اند که تعداد و ماهیت آنها از سوی شورای وزیران تعیین می شود و عبارتند از: پوهنخی بیمه، اتاق تجارت و صنایع، شرکت بیمه اتکایی، بانک توسعه و تجارت که مقر آن در استانبول است و در دوره اخیر فعال شده است.

بنادر و کشتی رانی، اتحادیه علمی، موسسه فرهنگی و موسسه تعلیمات عالی ایکو از دیگر اداراتی است که در قالب این سازمان فعالیت می کنند.

منشور این سازمان که به آن (توافقتنامه ازبک) گفته می شود، به عنوان سند اساسی در سال ۱۹۷۷ میلادی توسط سه کشور ترکیه، ایران و پاکستان امضا شده است که تاکنون سه بار در سال های ۱۹۹۰، ۱۹۹۲ و ۱۹۹۶ میلادی اصلاح شده و در بیست و چهارم سپتمبر سال ۲۰۰۲ میلادی به اجرا گذاشته شده است.

در سال های ابتدائی توسعه سازمان، علاوه بر 'توافقتنامه ازبک' سه طرح اجرایی تحت عنوان های لایحه کویته، اعلامیه استانبول و (طرح آلمانی) را تصویب کرده اند که در نهایت در قالب دو سند، ستراتیژی همکاری اقتصادی و چشم انداز سال ۲۰۱۵ مورد تأیید و تأکید قرار گرفت.

سند چشم‌انداز سال ۲۰۱۵ یکی از پلان‌های مهم یازدهمین اجلاس سران در استانبول است و در آن نقشه راه همکاری‌های کشورهای عضو ترسیم شده است.

در راستای تحقق اهداف تعیین شده سازمان موافقتنامه‌های همکاری امضا شد که مهمترین آنها را می‌توان به شرح زیر نام برد.

موافقتنامه حمل و نقل ترانزیت، در نهم ماه می سال ۱۹۹۸ میلادی در شهر آلماتی توسط نمایندگان کشورهای عضو به جز ازبکستان امضا شد و در نوزدهم می سال ۲۰۰۶ میلادی پس از تأیید و تصویب هشت کشور امضاکننده (ترکمنستان تاکنون آن را تأیید نکرده) به مرحله اجرا درآمده است.

موافقتنامه ترانزیت تجارتي، در پانزدهم مارچ ۱۹۹۵ میلادی در اسلام‌آباد پاکستان توسط نمایندگان هشت کشور عضو (به جز افغانستان و ازبکستان) امضا شد. لیکن با توجه به تناقض موجود بین این سند و موافقتنامه ترانزیت تجارتي این موافقتنامه از تطبیق خارج و موافقتنامه ترانزیت تجارتي که متأخرتر بود اجرائی گردید.

موافقتنامه سهولت‌های صدور ویزه تجارتي، در پانزدهم مارچ سال ۱۹۹۵ میلادی در شهر اسلام‌آباد پاکستان توسط نمایندگان هفت کشور عضو (به جز قرقیزستان، تاجیکستان و ازبکستان) امضا شد. سپس با تصویب رهبران پنج کشور عضو (افغانستان، جمهوری اسلامی ایران، قزاقستان، پاکستان و ترکیه) از سال ۲۰۰۲ میلادی اجرائی شد.

موافقتنامه تاسیس بانک تجارت و توسعه تاسیس بانک تجارت و توسعه، در پانزدهم مارچ سال ۱۹۹۵ توسط نمایندگان سه کشور ایران، پاکستان و ترکیه امضا شد و سپس با تصویب و تأیید آن از سوی رهبران سه کشور امضاکننده از سوم اگست سال ۲۰۰۵ میلادی به اجرا گذاشته شد.

موافقتنامه همکاری‌های تجارتي، در ششم ماه مارچ سال ۲۰۰۰ میلادی در شهر تهران، توسط نمایندگان هشت کشور عضو (به جز ترکمنستان و ازبکستان) امضا شد و با تصویب شش کشور جمهوری آذربایجان، ایران، قزاقستان، قرقیزستان، پاکستان و ترکیه به اجرا گذاشته شد.

موافقتنامه تجارتي، در هفدهم جولای سال ۲۰۰۳ میلادی در شهر اسلام‌آباد پاکستان توسط نمایندگان پنج کشور افغانستان، ایران، پاکستان، تاجیکستان و ترکیه امضا شد و سپس در بیست و چهارم اپریل سال ۲۰۰۸ میلادی پس از تصویب پنج کشور امضاکننده به اجرا گذاشته شد.

موافقتنامه تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری متقابل در هفتم ماه جولای سال ۲۰۰۵ میلادی در شهر استانبول ترکیه توسط نمایندگان چهار کشور عضو افغانستان، جمهوری آذربایجان، ایران و ترکیه امضا شد، اما از آنجاییکه تاکنون از سوی هیچ یک از امضاکنندگان مورد تصویب قرار نگرفته به مرحله اجرا در نیامده است.

موافقتنامه ایجاد بانک معلومات قاچاق و تقلبات گمرکی، در تاریخ هفتم جنوری سال ۲۰۰۵ میلادی در شهر استانبول ترکیه توسط نمایندگان شش کشور عضو افغانستان، جمهوری آذربایجان، ایران، پاکستان، تاجیکستان و ترکیه امضا شد، اما از آنجا که هنوز از سوی هیچ یک از امضاکنندگان مورد تصویب قرار نگرفته به مرحله اجرا در نیامده است.

یادداشت تفاهم تاسیس شرکت بیمه ایکو، در تاریخ پانزدهم مارچ سال ۱۹۹۵ میلادی توسط نمایندگان سه کشور بنیانگذار پاکستان، ایران و ترکیه امضا شد و بلافاصله به مرحله اجرا گذاشته شد. این سند به اساسنامه تاسیس شرکت بیمه سازمان ایکو ملحق شده است.

یادداشت تفاهم در مورد قاچاق و تقلبات گمرکی مواد مخدر در تاریخ نهم می سال ۱۹۹۸ میلادی توسط تمام نمایندگان کشورهای عضو امضا شد و فوراً به اجرا گذاشته شد.

پایان

در قسمت تهیه متن از روزنامه‌های نشر شده در کابل استفاده شده است